

7a) Romantismus v české a světové literatuře

Romantismu je nový umělecký směr, v Evropě se začíná projevat koncem 18. století, ale v Čechách kolem roku 1830, zpoždění kvůli národnímu obrození.

Název je odvozen od slova román (oblíbený žánr), ale také od slova romantik což znamená dobrodružný (z francouzštiny).

Hlavní hrdina je vyjimečný a neskutečný člověk, většinou žijící na pokraji lidské společnosti (poustevník, loupežník, vrah). Děj se odehrává v historických objektech, v exotických krajích. Hlavním programem je láska, ale nešťastná. Hlavní hrdina umírá. Většinou tragický příběh ve kterém autor splývá s hlavním hrdinou.

Romantismus v Evropě

Anglie

George Gordon Byron

Childe Heroldova pouť – popisuje exotické kraje, středomoří

Walter Scott

Ivanhoe – středověký rytíř chrání zájmy svého sesazeného krále

Percy Bysshe Shelley

Odpoutaný Prometheus

Emily Brontëová

Na větrné hůrce - hlavní hrdina Heatcliff byl v dětství ponižován, postupně získává moc a mstí se

Francie

Victor Hugo

Bídníci

Chrám matky boží v Paříži - Quasimodo - ošklivý a všemi nenáviděný hrbatý zvoník v katedrále, je schopen oběti vlastního života, když pozná lidskou laskavost, kněz Froll - asketický učenec, zároveň však pokrytec a ničema

Dělníci moře

Stendhal

Červený a černý - Julien Sorel - chce dosáhnout vynikajícího postavení, předstírá nebo utahuje city a názory podle toho, jak to vyžaduje jeho vlastní zájem, když však postřelí jednu svoji milenkou a dostane se před soud, odmítne milost od společnosti, kterou nenávidí a je popraven

Kartouza parmská (věznice)

Alfred de Musset (1810-1857)

Zpověď dítěte svého věku - intimní a generační román s autobiografickými rysy

Rusko

Alexandr Sergejevič Puškin - šlechtic, za kritiku cara ve vyhnanství, umírá v třiceti šesti letech v souboji

Evžen Oněgin - veršovaný román, příběh mladého znučeného šlechtice, zamiluje se do něj Taťána, kterou miluje Oněginův přítel Lenský, Oněgin Taťaninu lásku neopětuje, v souboji zabije Lenského a odjíždí, když se vrátí, zamiluje se do Taťány, ale ta je už provdaná

Piková dáma

Nikolaj Vasiljevič Gogol

Revizor

Mrtvé duše

Romantismus v české literatuře

Karel Hynek Mácha (1810- 1836) – básník a prozaik, zpočátku psal německy, potom česky
Máj – lyricko-epická skladba, odehrává se v okolí Bezdězu, hlavní hrdinové Vilém a Jarmila. Vilém zabije svůdce Jarmily, dodatečně zjistí že jde o jeho otce kterého neznal. Je uvězněn a druhý den popraven. Jarmila končí ve vlnách jezera.

Kat – původně to měl být čtyřdílný historický román. Díly pojmenoval Křivoklát, Karlštejn, Valdek a Vyšehrad. Uskutečnil pouze Křivoklát. Hlavní postavou je kat.

Cikáni – mladý cikán zabije svůdce své milenky

Obrazy ze života mého – povídky Večer na Bezdězu, Marinka – těžce nemocná dívka, která umírá v chudinské čtvrti

Josef Kajetán Tyl (1818-1856) prosaik a dramatik, rodák z Kutné Hory, studoval na gymnáziu v Hradci Králové, jeho učitelem byl Klicpera. Po studiích založil v Praze divadelní společnost, působil i ve Stavovském divadle jako dramaturg. Za revoluce r. 1848 patřil k liberálům. Po revoluci existenčně živořil (8 dětí) a znovu začal jezdit s divadelní kočovnou společností. Zemřel na cestách v Plzni (1856). Významný novinář

novinář – Květy, Pražský posel, Selské noviny, Vlastimil

dramatik – historické

Kutnohorští Havíři

Jan Hus

Žižka z Trocnova

Drahomíra aneb krvavé křtiny

ze současnosti

Fidlovačka aneb žádný hněv a žádná rvačka

Paličova dcera

Pražský flamendr

Rozervanec - nepřímou kritizuje Máchu, je to prý bolestínek, nemá dostatek vlasteneckého cítění

dramatické báchorky

Strakonický dudák

Lesní panna

Jiříkovo vidění

Tvrdohlavá žena

Povídky:

- historické - *Dekret kutnohorský* - z doby Václava IV.

Karel Jaromír Erben (1811-1870)

sběratelství viz. 1a

Kytice – původně 11 balad, všechny klasické, věří na osudovost, kdo se zpronevěří osudu je potrestán
Mateřídouška, Polednice, Vodník, Stědrý večer, Zlatý kolovrat, Svatební košile, Holoubek, Záhořovo lože, Vrba